

Anteckningar

NÄRVARANDE

Jerker Rellmark (Ale)
Camilla Rudevärn (Ale)
Håkan Andersson (Alingsås)
Eva Welander (Alingsås)
Helen Henriksson (Göteborg)
Linda Malmsten (Göteborg)
Malin Mogren (Göteborg)
Peter Stöök (Göteborg)
Katrín Forsgren (Härryda)
Pär Ivarsson (Kungsbacka)
Andreas Logg (Kungsbacka)
Therese Kraffke (Kungälv)
Carolin Birk (Lerum)
Jenny Karlsson (Lerum)
Daniel Larsson (Mölndal)
Frida Lindén (Partille)
Dino Hajiric (Stenungsund)
Monica Hakefjord (Tjörn)
Lena Hast Gustafsson (Öckerö)
Malin Johansson (GR, samordnare)

GÄSTER

Lisa Molin, Center för skolutveckling, Gbg
Maarit Jaakkola, GU
Henrik Krantz, GR

EJ NÄRVARANDE

Christian Borlaug (Lilla Edet)
Fredrik Andersson (Mölndal)

Mötet öppnas (9.00)

(Frida Lindén, vice ordförande)

Mötet inleddes med att Frida hälsade alla deltagare varmt välkomna. Frida kommer fungera som nätverkets ordförande fram tills att en ordinarie ordförande från UC är på plats. Frida informerade om att arbetsutskott har utökats med två nya representanter, Malin Mogren (Gbg) och Andreas Logg (Kungsbacka).

Frida gav oss en kort återblick på mötesagendan för mötet den 10 september samt gick igenom dagens mötesagenda.

Innan vi påbörjade dagens första mötespunkt hade vi en presentationsrunda där vi välkomnade Håkan Andersson (Alingsås) som ny representant i nätverket.

Vägen till Guldtrappan!

(Camilla Rudevärn och Jerker Rellmark, Ale)

Under hösten tog Ale emot utmärkelsen Guldtrappan och vi hade som första punkt bett Camilla och Jerker berätta om ”vägen till Guldtrappan” och deras utvecklingsarbete för att öka digital mognad och kompetens inom organisationen.

Guldtrappan är en utmärkelse som syftar till att lyfta fram skolhuvudmän som utmärker sig inom digitalisering. Camilla lyfter att vägen till Guldtrappan har varit en viktig katalysator för att synliggöra hur digitala verktyg används för att främja likvärdighet och kvalitet. Arbetet har också lett till ökad insikt om den egna verksamheten och dess styrkor och utmaningar.

Vikten av vår nätverkssamverkan lyftes också fram. Ett av kriterierna för Guldtrappan är att kunna visa på ett hållbart arbete som sträcker sig utanför den egna kommunen, något som deltagandet i nätverk och regionalt samarbete har bidragit till att uppnå säger Camilla.

Presentationen kretsade kring två huvudområden. Det första handlade om att bygga digital mognad och kompetens inom organisationen. Här har ett stort arbete lagts på att följa upp handlingsplaner och göra besök på enheterna för att bättre förstå hur det lokala digitaliseringsarbetet fortskrider. Det framkom att uppföljning och dialog ofta är viktigare än själva planen, då det skapar en tydligare bild av framsteg och utmaningar. En viktig del av arbetet har varit att fokusera på digitalt självförtroende, där coachande metoder använts för att stärka personalens förmåga och vilja att använda digitala verktyg. Genom att arbeta med självinsikt och praktisk användning har personalen fått möjlighet att utveckla sin adekvata digitala kompetens på ett sätt som känns relevant och uppmuntrande.

Det andra huvudområdet handlade om att förändra arbetssätt med hjälp av AI. Här presenterades erfarenheter från en pilotstudie med Microsoft 365 och Copilot, där syftet var att undersöka hur AI kan användas i olika roller och funktioner inom organisationen. Resultaten visade att AI kan bidra till att effektivisera arbetsflöden och utveckla nya arbetssätt. Till exempel har lärare använt AI för att planera lektioner och skapa digitala whiteboard-övningar, medan skolledare testat automatisering av administrativa processer, såsom schemaläggning av möten eller skapande av flerspråkiga inbjudningar. Pilotstudien visade också hur AI:s anpassningsförmåga till olika roller gör det möjligt att skapa arbetsflöden som ligger nära den enskildes behov och utmaningar.

Det identifierades ett antal utmaningar i arbetet. Det handlar bland annat om att hantera en viss IT-trötthet inom organisationen, där en del medarbetare varit skeptiska till förändring. Bristande likvärdighet i digital kompetens mellan olika enheter och individer har också varit en återkommande fråga. En annan svårighet har varit att mäta framsteg inom digitalisering och digital mognad, vilket är ett område som fortfarande kräver vidare utveckling. Trots dessa utmaningar har det digitala arbetet tagit stora steg framåt.

De lyfte fram att ett av de mest inspirerande inslagen i Guldtrappan har varit möjligheten att möta andra kommuner och organisationer som arbetar med liknande utmaningar. Detta har inte bara bidragit med nya idéer utan också stärkt känslan av gemenskap bland de som brinner för digitaliseringens möjligheter.

Framåt är visionen att fortsätta arbeta med strategisk framsyn och agila arbetssätt som gör det möjligt att anpassa sig till en föränderlig omvärld. Särskilt fokus kommer att ligga på att vidareutveckla personalens digitala kompetens, öka likvärdigheten och stärka den tekniska infrastrukturen. AI ses som en nyckelkomponent i att förnya och effektivisera arbetssätt, även om det fortfarande finns mycket kvar att lära och integrera.

Presentationens avslutning fokuserade på vikten av samarbete och dialog, både inom organisationen och i nätverket. Genom att dela erfarenheter, ställa frågor och inspirera varandra kan deltagarna ta arbetet med digitalisering till nästa nivå. Deltagandet i Guldtrappan och det pågående arbetet med AI och digital mognad visar att organisationen är på rätt väg, samtidigt som det finns stora möjligheter att växa och utvecklas vidare avslutar Jerker.

Digital läsning

(Lisa Molin, lektor, Cfs Gbg)

Lisa Molin delade insikter från aktuell forskning om digital läsning samt erfarenheter från ett pilotprojekt som syftat till att stärka högstadieelevers digitala läsförståelse.

Lisa inledde med att lyfta de förändringar som digitaliseringen har inneburit för läsförmågan och undervisningen i skolan. Hon betonade att digital läsning inte bara handlar om att kunna läsa text från en skärm, utan också om att navigera bland hyperlänkar, hantera distraktioner, tolka multimodala uttryck och förhålla sig kritisk till informationens trovärdighet. Forskningen visar att analog läsning ofta ger fördelar när det gäller djupare förståelse, särskilt vid faktatexter, medan digital läsning kan vara snabbare men tenderar att leda till en ytligare förståelse. Lisa påpekade dock att digital läsning kan förbättras genom att integrera anteckningar, markeringar och andra interaktiva verktyg.

En central del av presentationen handlade om resultaten från ett pilotprojekt som genomfördes 2022–2023. Projektet syftade till att förbättra högstadieelevers förmåga att läsa och förstå online-texter. I projektet deltog forskare och lärare från två skolor, och undervisningen utformades med syftet att stötta elevernas digitala lässtrategier. Bland annat integrerades moment som fokuserade på att analysera textens övergripande struktur, förstå olika uttryckssätt och utveckla kritiska förmågor. Eleverna arbetade med att läsa både multimodala texter och traditionella texter som berörde komplexa ämnen, som Förintelsen. Detta inkluderade material från exempelvis Levande Historia och YouTube-klipp som illustrerade olika sätt att presentera information. Lisa betonade vikten av att tydligt modellera lässtrategier för eleverna, något som även lärarna i projektet upplevde som en stor hjälp. Att använda en strukturerad undervisningsmodell, där läraren presenterar och instruerar innan eleverna själva får öva, gav goda resultat. Eleverna upplevde att detta hjälpte dem att fokusera på textens innehåll och att utveckla en djupare förståelse för de texter de mötte online.

Ett annat område som Lisa lyfte i presentationen var generativ AI:s roll i läsning och undervisning. Lisa diskuterade hur AI kan fungera som ett stöd för elever, exempelvis genom att främja fonologisk medvetenhet och avkodning, men påpekade också vikten av att elever utvecklar en kritisk inställning till den information som AI-genererade verktyg presenterar.

Sammanfattningsvis betonade Lisa att en skicklig läsare i ett digitalt samhälle behöver kunna anpassa sina strategier beroende på om texten är digital eller analog. Hon framhöll också att undervisningens roll är avgörande för att stärka elevernas digitala läsförmåga och skapa en grund för kritisk reflektion och

djupare förståelse. För att nå dit behöver lärare och forskare samarbeta och bygga på evidensbaserade metoder.

Nätverket diskuterade avslutningsvis hur de kan använda dessa insikter i sina egna verksamheter. Det lyftes att både elever och lärare behöver ökat stöd för att hantera de utmaningar som digital läsning medför, men att det också finns stora möjligheter att stärka elevernas motivation och förståelse med rätt undervisningsmetoder.

Källkritik, AI och MIK i dagens och framtidens skola

(Maarit Jaakkola, PhD, GU)

Maarit som representerar Nordicom – ett centrum för nordisk medieforskning inledde med att prata om vikten av begreppet medie- och informationskunnighet (MIK), både som ett centralt forskningsområde och en praktisk ansats för att förstå och hantera dagens medielandskap. MIK introducerades som ett policybegrepp av UNESCO 2011 och har därefter utvecklats till ett verktyg för att hantera och navigera i vår digitala värld. Maarit poängterade dock att MIK ibland kan uppfattas som abstrakt och svårt att integrera i praktiska sammanhang, särskilt i skolor, eftersom det ofta hamnar i skuggan av andra digitala begrepp som digital kompetens och digitalisering.

MIK fungerar som ett samlingsbegrepp som inkluderar förmågan att hantera, värdera, analysera och skapa information i olika medietyper. Det bygger på en traditionell modell av kommunikation, men behöver nu uppdateras för att reflektera förändringar i medielandskapet, särskilt med införandet av AI och generativa teknologier. Maarit betonade att digital kompetens ofta delar i världen i "digital" och "analog," medan MIK snarare ser dessa som integrerade och ömsesidigt beroende. En aspekt som lyftes var vikten av att belysa skillnaden mellan att konsumera och producera medier. I en värld där alla medborgare har tillgång till publiceringsverktyg, som möjliggör skapande av innehåll via sociala medier och andra plattformar, måste vi enligt Maarit gå bortom traditionella uppfattningar om medier. Detta skifte innebär att utbildning och utveckling inom MIK behöver lägga större vikt vid att förstå produktionsprocesser och att medborgare behöver tränas i att kritiskt förhålla sig till både skapandet och konsumtionen av innehåll.

Vikten av källkritik i en tid då AI integreras i nästan alla delar av medieproduktionen betonades samt vikten av att se möjligheter och positiva aspekter, samtidigt som transparens och etiska riktlinjer för användning av AI förblir avgörande. Hon pekade också på behovet av ett mer nyanserat språk kring AI för att göra diskussioner om teknologin mindre abstrakta och mer tillgängliga.

Maarit betonade vikten av kollegialt utbyte och nätverksarbete, där erfarenheter och metoder för hur MIK och AI kan integreras i undervisningen kan delas. Det efterlystes forum för att möjliggöra sådana samtal och uttryckte hopp om att MIK skulle fortsätta att vara ett centralt begrepp i både skola och samhälle, samtidigt som det utvecklas för att möta nya teknologiska och samhällseliga utmaningar.

Panelsamtal/gemensam dialog med Lisa och Maarit

Samtalet kretsade kring de många aspekterna av AI och dess roll i utbildning och samhälle, med särskilt fokus på hur vi förstår och använder begrepp som AI-kunnighet (AI literacy). Diskussionen inleddes med en reflektion kring skillnaden mellan traditionella texter, som är statiska och avsedda att mottas och tolkas och AI som ett dynamiskt och ständigt föränderliga system, som kräver att vi utvecklar nya sätt att förstå och agera.

Det påpekades att AI inte längre kan begränsas till tekniska fält som gymnasiets tekniska program, utan måste ses som något som genomsyrar alla ämnen och kontexter. Samtalet betonade att vi idag både är konsumenter och producenter av innehåll och att AI förstärker denna dubbelroll genom att möjliggöra skapande av allt från text till multimedia. Det lyftes fram att AI i undervisningen måste integreras på ett sätt som gör dess roll och påverkan tydlig för eleverna, och att det är viktigt att lära ut kritiska färdigheter för att kunna granska och förstå AI-genererat innehåll.

Språk och kultur diskuterades också, särskilt hur AI-modeller påverkar och anpassar sig till olika språkliga och kulturella kontexter. Det påpekades att svensk språk- och skolkultur behöver upprätthållas och anpassas i användningen av AI, eftersom dessa modeller ofta bygger på globala databaser som kan missgynna mindre språk och kulturer.

Ett annat perspektiv som lyftes fram handlade om hur AI riskerar att inskränka informationsflödet genom att erbjuda smalare och mer avgränsade svar än exempelvis Google-sökningar. Detta kan göra det svårare att navigera och jämföra olika perspektiv, vilket stärker behovet av källkritik och förmågan att granska AI:s svar noggrant. Samtalet gick vidare till att understryka behovet av att arbeta med flera modeller och att förstå deras begränsningar för att kunna fatta välgrundade beslut om den information och de verktyg som används.

En central fråga som lyftes var hur transparens kring AI-användning kan upprätthållas. Det diskuterades hur transparens kan variera beroende på sammanhang – exempelvis i journalistik där det alltmer blir standard att ange när bilder eller videor är AI-genererade, medan texter ofta saknar motsvarande

information. Det betonade att ansvaret alltid ligger hos användaren eller skaparen, även om AI har varit delaktig i processen.

Samtalet avslutades med reflektioner kring hur mycket som återstår att utforska och hur viktigt det är att dela erfarenheter och metoder mellan pedagoger för att stärka varandra i arbetet med AI. Det betonades också att vi bara är i början av att förstå och utnyttja potentialen hos AI i undervisningen.

Innovationsarenan – vad är pågång?

(Henrik Krantz, GR)

Henrik Krantz presenterade Göteborgsregionens innovationsarena, som är en plattform för att främja innovation och utveckling inom områden som juridik, säkerhet, teknik, lärande och forskning. Arenan har sin grund i tidigare förstudier och syftar till att skapa en gemensam infrastruktur för samarbete och utveckling. Målsättningen är att samla resurser och expertis från regionens kommuner och nätverk för att hantera gemensamma utmaningar samt utveckla nya lösningar.

Arbetet med innovationsarenan initierades efter ett beslut av kommuncheferna i juni och påbörjades formellt i september 2023. Arenan befinner sig fortfarande i ett uppbyggnadsskede. Fokus ligger på att förstå och möta kommunernas behov, med särskild inriktning på välfärdsteknik och kompetensförsörjning.

Henrik nämnde

den aktuella rapporten från AI Sweden som släppt där Göteborgsregionens tidigare förstudie lyftes fram som ett exempel samt att vi nu väntar på den kommande AI-kommissionens rapport för att se vilka effekter den kan få.

Inom arenan har tre huvudsakliga fokusområden identifierats för arenans initiala arbete:

Juridik och säkerhet

Under juridik och säkerhet har frågor kring integritet, GDPR och sekretess stått i centrum, med planer på att skapa en gemensam FAQ och ett "lagråd" där jurister från regionens kommuner kan samverka för att tolka lagar och policier gemensamt. Denna samordning ses som nödvändig för att minska osäkerheten och skapa en tryggare grund för beslut.

Utforskning och utveckling

Inom området utforskning och utveckling diskuterades vikten av att skapa strukturer för att testa, dela och utvärdera AI-lösningar, samtidigt som man undviker att fastna i kortsiktiga pilotprojekt utan långsiktig strategi. Ett metodiskt arbetssätt med teman som sträcker sig över tre månader har föreslagits för att skapa fokus och riktning. Exempel på teman som lyftes fram inkluderar ökad måluppfyllelse för elever och minskad administrativ börda för personal, där dessa områden kopplas till större välfärdsutmaningar och kompetensförsörjningsbehov. Diskussioner har även förts om hur kommunerna kan samarbeta och dela kompetens samt resurser för att stötta utvecklingsprojekt.

Lärande och kompetensutveckling

Lärande och kompetensutveckling är ett område med stora behov, där det framkom att regionen behöver utveckla gemensamma strategier och utbildningsinsatser för olika målgrupper, från lärare och skolledare till medborgare. Det pågår arbete med att ta fram kompetenskartor och utforska internationella ramverk, som Unescos nyligen publicerade dokument, för att skapa en bas för utbildning och ökad förståelse för AI-användning.

Under denna punkt presenterades också Arena Talks, ett nytt koncept inom Göteborgsregionens innovationsarena som erbjuder korta, digitala webinarier som fokuserar på omvärldsbevakning och kompetensutveckling med särskilt fokus på AI i skolan. Webinarierna riktar sig till lärare och medarbetare inom skolan som vill fördjupa sina kunskaper om AI och dess pedagogiska tillämpningar.

Mer information om programmet och länkar till respektive webinarier finns på Göteborgsregionens innovationsarenas webbplats:

innovationsarena.goteborgsregionen.se/aktiviteter

Avslutningsvis diskuterades vikten av samverkan mellan kommunerna och hur innovationsarenan kan bli en plattform för gemensam utveckling. Delning av både kompetens och resurser över kommungränserna lyftes fram som en viktig möjlighet för framtiden. Diskussionen betonade även vikten av långsiktighet, balans mellan praktiska och strategiska insatser samt en tydlig struktur för att säkerställa att arbetet leder till konkreta förbättringar inom regionens verksamheter.

Övrigt

Kommande mötesdatum för våren är satta och kalenderinbjudningar har skickats ut.

Frida tackade för dagens möte och mötet avslutades.